



ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

ΚΟΡΝΗΛΙΑ ΧΑΤΖΗΑΣΛΑΝΗ, ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΪΜΑΡΑ, ΑΣΗΜΙΝΑ ΛΕΟΝΤΗ

Η σχολική χρονιά 2009-2010 ξεκίνησε για τον Τομέα Ενημέρωσης και Εκπαίδευσης της Υπηρεσίας Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης με το άνοιγμα του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης.

Το Μουσείο της Ακρόπολης βρίσκεται κάτω ακριβώς από τον Ιερό Βράχο, 300 μέτρα από τον Παρθενώνα. Αρχιτέκτονες του Μουσείου είναι ο Β. Tschumi και ο Μ. Φωτιάδης. Τα εκθέματα και η θέση του επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό το αρχιτεκτονικό σχέδιο του κτηρίου που αποτελεί μία τριμερή σύνθεση με βάση, κορμό και επίστεψη. Η βάση του πήρε μία ιδιαίτερη μορφή προσαρμοσμένη στην επιτόπια αρχαιολογική ανασκαφή που ενσωματώθηκε στο Μουσείο. Έτσι το

κτήριο δίνει την αίσθηση ότι αιωρείται καθώς στηρίζεται σε κολόνες, διαμορφώνοντας με αυτόν τον τρόπο ένα εντυπωσιακό κέλυφος για την ανασκαφή.

Ο κορμός του κτηρίου έχει ένα γυάλινο περίβλημα με μεταλλικά πτερύγια στην ανατολική και δυτική όψη. Ένας ορθογώνιος κτιστός πυρήνας διαστάσεων 60 x 20 μ. όσο και ο σηκός του Παρθενώνα διαπερνά το κτήριο από το ισόγειο ως την κορυφή.

Η επίστεψη του κτηρίου, η Αίθουσα του Παρθενώνα, έχει τη μορφή μιας τεράστιας γυάλινης αίθουσας που ακολουθεί τις αναλογίες και τον προσανατολισμό του ίδιου του ναού, αποκλίνοντας έτσι από τον προσανατολισμό του υπόλοιπου κτηρίου. Οι γυάλινες επιφά-

νειες που την περιβάλλουν εξασφαλίζουν ιδανικό φωτισμό για τα γλυπτά του Παρθενώνα αλλά και άμεση οπτική θέαση προς και από την Ακρόπολη. Τα πρωτότυπα γλυπτά αλλά και τα αντίγραφα όσων λείπουν είναι εκτεθειμένα στη θέση που είχαν επάνω στον ναό. Έτσι δημιουργείται η δυνατότητα για την επανασύνδεση όλων των σωζόμενων γλυπτών του ναού καθώς και ένα μοναδικό περιβάλλον για την κατανόηση των επιτευγμάτων που αντιπροσωπεύει το ίδιο το μνημείο.

Το Μουσείο, ήδη από τους πρώτους μήνες λειτουργίας του, σχεδιάζει και οργανώνει εκπαιδευτικές δράσεις για σχολικές ομάδες και εκπαιδευτικούς με στόχο την «ανάγνωση» των σπουδαίων εκθεμάτων και την κατανόηση του ιστορικού τους πλαισίου σε σχέση πάντα με την Ακρόπολη.

Στο πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκε νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα με θέμα «Τα γλυπτά του Παρθενώνα», το οποίο απευθύνεται σε μαθητές Δ', Ε' Δημοτικού και Α' Γυμνασίου. Οι μαθητές αρχικά παρακολουθούν μία ενημερωτική ταινία για τον Παρθενώνα και τα γλυπτά του μέσα στο μικρό αμφιθέατρο που υπάρχει στο Εκπαιδευτικό Κέντρο. Στη συνέχεια, χωρίζονται σε δύο μικρότερες ομάδες και επισκέπτονται την Αίθουσα του Παρθενώνα. Εκεί, με τη βοήθεια του νέου οδοιπορικού - εντύπου με τίτλο «Τα γλυπτά του Παρθε-



νώνα», που σχεδιάστηκε και εκδόθηκε ειδικά για να συνοδεύσει το πρόγραμμα, αλλά και με τη χρήση μακετών και εκμαγείων, οι μαθητές παρατηρούν τα γλυπτά του ναού και συμμετέχουν σε ειδικά εργαστήρια. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η βοήθεια της αρχαιολόγου Σ. Παράσχου, τόσο στη διεξαγωγή των προγραμμάτων μέσα στο Μουσείο όσο και στις άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες που εκπορεύονται από την Υπηρεσία μας.

Λαμβάνοντας υπόψη το ζωηρό ενδιαφέρον των σχολείων για γνωριμία με το Μουσείο, το εκπαιδευτικό τμήμα του Μουσείου προκειμένου να ανταποκριθεί στην αυξημένη ζήτηση, προσέφερε μεταξύ των δρα-



στηριοτήτων του και επιμορφωτικά σεμινάρια με θέμα «Εκπαιδευτικά Προγράμματα για την Ακρόπολη και το Νέο Μουσείο» σε εκπαιδευτικούς όλων των σχολείων και σχολικών βαθμίδων. Εφέτος οργανώθηκαν στο Μουσείο της Ακρόπολης 24 σεμινάρια στα οποία συμμετείχαν 2.500 εκπαιδευτικοί.

Οι εκπαιδευτικοί ενημερώνονται για τα προγράμματα και τις μουσειοσκευές και παρακολουθούν προτεινόμενες διαδρομές περιήγησης με τους μαθητές τους μέσα στο Μουσείο. Στη συνέχεια επισκέπτονται το Εκπαιδευτικό Κέντρο όπου υπάρχει έκθεση όλου του εκπαιδευτικού υλικού του Τμήματος και γνωρίζουν από κοντά τις μουσειοσκευές και τις δυνατότητες χρήσης τους μέσα στην τάξη. Τέλος, όλοι οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν στα επιμορφωτικά σεμινάρια προμηθεύονται εκπαιδευτικό υλικό που μπορούν να επεξεργασθούν με τα παιδιά στο σχολείο πριν πραγματοποιήσουν μόνοι τους την επίσκεψη στο Μουσείο.

Μέσα στα χρόνια όμως έγινε φανερό ότι παράλληλα με την προετοιμασία του κάθε εκπαιδευτικού μέσω των σεμιναρίων και των ειδικών συνεδρίων που διοργανώνονται, η μεγαλύτερη δυνατότητα ανταπόκρισης του Τμήματος στην ανάγκη για εξακρίνιση των εκπαιδευτικών δράσεων και στον εμπλουτισμό του μαθήματος για τα μνημεία και την τέχνη της Ακρόπολης, είναι η δημιουργία και παροχή εκπαιδευτικού υλικού.

Με αυτό το σκεπτικό, όλα τα έντυπα – οδοιπορικά που έχει δημιουργήσει το Τμήμα μας έχουν μπει σε ψηφιακή μορφή (PDF) στο Διαδίκτυο, στο site: www.ysma.gr και είναι προσβάσιμα σε όποιον επιθυμεί να τα αποκτήσει.

Παράλληλα με τις παραπάνω εκπαιδευτικές δράσεις, το Τμήμα μας δημιούργησε στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα, μία ταινία με τίτλο «Παρθενώνας», διάρκειας 13 λεπτών, προκειμένου να προβάλεται σε οθόνη ακριβώς έξω από την αίθουσα του Παρθενώνα. Στην ταινία αυτή αναλύονται η αρχιτεκτονική, η γλυπτική και η ιστορία του σπουδαίου αυτού ναού ενημερώνοντας και προετοιμάζοντας τον επισκέπτη για την περιήγησή του μέσα στην αίθουσα με τα γλυπτά του Παρθενώνα.

Μία νέα έκδοση της ταινίας για παιδιά μέχρι 12 χρόνων δημιουργήθηκε με σκοπό να προβάλλεται στο εκπαιδευτικό κέντρο του Μουσείου, ως εισαγωγή του εκπαιδευτικού προγράμματος «Τα γλυπτά του Παρθενώνα».

Λίγο πριν από τα εγκαίνια του νέου Μουσείου της Ακρόπολης ολοκληρώθηκε από το τμήμα μας η ψηφιακή εφαρμογή για τη **Ζωφόρο του Παρθενώνα**,

ένα από τα πιο σημαντικά θέματα με το οποίο έχουμε ασχοληθεί όλα αυτά τα χρόνια.

Η ζωφόρος του Παρθενώνα είναι ένα εξαιρετικό έργο γλυπτικής τέχνης, που έχει μεγάλο πνευματικό περιεχόμενο καθώς εκφράζει τη συνοχή της αθηναϊκής κοινωνίας του χρυσού αιώνα, η οποία παρήγγειλε το έργο και απεικονίζεται σ' αυτό. Θεωρείται από τους ειδικούς ως η έκφραση της δημοκρατίας στην καλύτερη στιγμή της κατά την αρχαιότητα.

Θέμα της ήταν η πομπή προς την Ακρόπολη που γινόταν κατά τα Μεγάλα Παναθήναια, τη γιορτή προς τιμή της θεάς Αθηνάς. Η γιορτή ήταν πολυήμερη και περιελάμβανε διάφορες εκδηλώσεις, καλλιτεχνικούς και αθλητικούς αγώνες καθώς και τη μεγάλη πομπή προς την Ακρόπολη.

Η ζωφόρος λοιπόν προσφέρει τεράστιες εκπαιδευτικές δυνατότητες καθώς στην πομπή απεικονίζονται θεοί, ιερείς, άρχοντες, πολίτες άνδρες και γυναίκες, νέοι και γέροι καθώς και άλογα και ζώα για τις θυσίες. Η μεγαλειώδης αυτή σύνθεση των 160 μέτρων μας επιτρέπει να δούμε και να μελετήσουμε τους αρχαίους Αθηναίους, τη θρησκεία και τη λατρεία τους, τις γιορτές και την καθημερινή τους ζωή.

Η Ζωφόρος του Παρθενώνα αποτελεί επίσης μία από τις μουσειοσκευές μας.

Ακολουθώντας το πνεύμα της νέας τεχνολογίας, το επόμενο εποπτικό μέσο που δημιουργήθηκε το 2003 σχετικά με το ίδιο θέμα, ήταν το CD ROM με τίτλο «Η Ζωφόρος του Παρθενώνα» που εξέδωσε η Υπηρεσία μας στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (Ε.Κ.Τ.) του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Προκειμένου η ζωφόρος να αποτελέσει κτήμα ενός ευρύτερου κοινού, από τον Ιούνιο του 2003, το CD ROM καταχωρήθηκε στον κόμβο του ΕΚΤ στο διαδίκτυο, στη διεύθυνση www.ekt.gr.parthenonfrieze. Από τότε η εφαρμογή αυτή εμφανίζεται σταθερά στην πρώτη θέση στον κατάλογο της παγκόσμιας μηχανής αναζήτησης Google, μεταξύ 50.000 έως 100.000 καταχωρήσεων.

Πέντε χρόνια μετά, πάντα σε συνεργασία με το Ε.Κ.Τ. προχωρήσαμε σ' ένα νέο σχεδιασμό της εφαρμογής, ειδικά για το διαδίκτυο, που απέκτησε μία νέα δομή και εμπλουτίστηκε με είκοσι ψηφιακά παιχνίδια. Η νέα διεύθυνση είναι www.parthenonfrieze.gr.

Η εφαρμογή αυτή δίνει τη δυνατότητα για άμεση πρόσβαση στη ζωφόρο, τόσο στους ειδικούς επιστήμονες ως βάση δεδομένων όσο και στα σχολεία και τα παιδιά μέσα από τα ψηφιακά της παιχνίδια.

Το περιεχόμενο οργανώθηκε σε τρεις ενότητες με τους τίτλους: **Παρθενώνας: Γνωρίστε τη ζωφόρο: Παίξτε με τη ζωφόρο.**

Η ενότητα «**Παρθενώνας**» περιλαμβάνει κείμενα, εικονογράφηση και εισαγωγικές ταινίες που αφορούν στην αρχιτεκτονική και το γλυπτό διάκοσμο του Παρθενώνα.

Η ενότητα «**Γνωρίστε τη ζωφόρο**» αναπτύσσεται με βάση ένα τρισδιάστατο μοντέλο του Παρθενώνα στο οποίο σημειώνονται οι τέσσερις πλευρές της ζωφόρου. Στην ενότητα αυτή ο χρήστης έχει δύο δυνατότητες. Η πρώτη δυνατότητα που του δίνεται είναι να γνωρίσει τη ζωφόρο ανά λίθο καθώς υπάρχει φωτογραφία και αναλυτικό κείμενο για κάθε έναν από τους 115 λίθους της ζωφόρου. Η δεύτερη δυνατότητα γνωριμίας με τη ζωφόρο γίνεται μέσα από τα επιμέρους θέματά της: προετοιμασία της πομπής, ιππείς, άρματα, πομπή θυσίας, θεοί και παράδοση του πέπλου.

Το τρίτο επίπεδο της εφαρμογής έχει τίτλο «**Παίξτε με τη ζωφόρο**», απευθύνεται σε παιδιά και ουσιαστικά αποτελεί την ψηφιοποίηση της μουσειοσκευής. Ένα κίτρινο κουτί, η μουσειοσκευή της ζωφόρου, εμφανίζεται στην οθόνη, ανοίγει και βγαίνουν τα παιχνίδια. Υπάρχει ένα παιχνίδι για κάθε μία από τις ενότητες της ζωφόρου, δηλαδή το θέμα της, τη σύνθεση, τους συμμετέχοντες στην πομπή, την ιστορία της και τη συντήρησή της. Έχουν επίσης συμπεριληφθεί τα σχετικά έντυπα του τμήματος σε μορφή pdf και μία

παρουσίαση διαφανειών σε power point που απευθύνονται κυρίως σε σχολικές τάξεις για μία μεγαλύτερη εμβάθυνση στο θέμα της ζωφόρου.

Ας δούμε λοιπόν τα παιχνίδια:

Η ζωφόρος αποτελείτο από 115 λίθους. Μέσα από το παιχνίδι «**Συνθέτω τη δυτική ζωφόρο**» τα παιδιά προσπαθούν να βρουν τη σωστή θέση των 16 λίθων της δυτικής ζωφόρου που εικονίζουν την προετοιμασία της πομπής των ιππέων κατά τα Μεγάλα Παναθήναια.

Μέσα από το παιχνίδι «**Χρωματίζοντας ένα λίθο της ζωφόρου**» τα παιδιά χρωματίζουν όπως θέλουν ένα λίθο της ζωφόρου και έτσι ζωντανεύουν τις ανάγλυφες παραστάσεις της.

Με το παιχνίδι «**Ένα δώρο για τη θεά Αθηνά**», τα παιδιά βλέπουν το αποκορύφωμα της πομπής των Παναθηναίων, τη σκηνή της παράδοσης του πέπλου προς τη θεά.

Με το παιχνίδι «**Αγώνες που έμειναν ... στα αγγεία**» τα παιδιά μαθαίνουν για τα αγωνίσματα που περιλάμβανε η μεγάλη γιορτή των Παναθηναίων, τα οποία αναζητούν επάνω στους Παναθηναϊκούς Αμφορείς. Στο τέλος του παιχνιδιού όμως βλέπουν και ορισμένα από τα αγωνίσματα των Παναθηναίων, έτσι όπως απεικονίζονται επάνω στη ζωφόρο του Παρθενώνα.

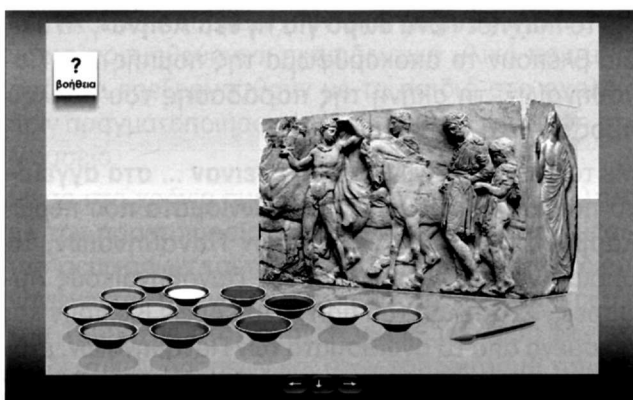




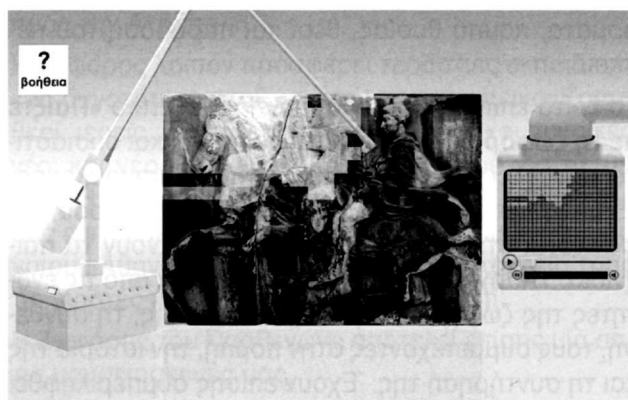
«Παίξτε με τη ζωφόρο»: παιχνίδι: γνωριμία με τις μορφές της πομπής.



«Παίξτε με τη ζωφόρο»: παιχνίδι: παρατηρώντας τα άλογα.



«Παίξτε με τη ζωφόρο»: παιχνίδι: χρωματίζοντας ένα λίθο της ζωφόρου.



«Παίξτε με τη ζωφόρο»: παιχνίδι: γίνει συντηρητής.

Στη ζωφόρο:

- συμμετείχαν 378 ανθρώπινες μορφές. Μέσα από το παιχνίδι «**Γνωριμία με τις μορφές της πομπής**» τα παιδιά γνωρίζουν τα πρόσωπα των μορφών της ζωφόρου, τα ρούχα των ανδρών, τα ρούχα των γυναικών καθώς και την πολεμική ενδυμασία των ιππέων
- εικονίζονται περίπου 200 άλογα. Μέσα από το παιχνίδι «**Παρατηρώντας τα άλογα**» τα παιδιά διακρίνουν τα άλογα που συμμετείχαν στην πομπή. Τα κεφάλια των αλόγων, οι χაίτες τους και η κίνησή τους παρουσιάζουν εξαιρετική ποικιλία και ενδιαφέρον. Ειδικά για τις αρματοδρομίες δημιουργήθηκε το παιχνίδι «**Το κρυμμένο άρμα**»
- εικονίζεται η πομπή της θυσίας με τις προσφορές και τα ζώα. Μέσα από το παιχνίδι «**Πορεία προς το βωμό**» τα παιδιά βλέπουν τα ζώα, 14 βόδια και 4 κριάρια, που προορίζονταν για θυσία καθώς και τα τελετουργικά σκεύη που χρησιμοποιούνταν
- τέλος, συμμετείχαν 14 θεϊκές μορφές. Μέσα από το παιχνίδι «**Ολύμπια αινίγματα: βρες τους θεούς**» τα παιδιά αναζητούν τους θεούς και στο τέλος

τους βλέπουν έτσι όπως απεικονίζονται στην ανατολική ζωφόρο του Παρθενώνα

Για την ιστορία και τη συντήρηση της ζωφόρου δημιουργήθηκε το παιχνίδι «**Γίνε συντηρητής**». Τα παιδιά παρακολουθούν ένα βίντεο με θέμα την ιστορία της φθοράς ενός λίθου και στη συνέχεια προσπαθούν να καθαρίσουν το λίθο χρησιμοποιώντας ένα ομοίωμα του λέιζερ. Όταν ολοκληρώσουν τον καθαρισμό έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν ένα ακόμα μικρό βίντεο με την πραγματική διαδικασία καθαρισμού του λίθου από τους ειδικούς συντηρητές της ΥΣΜΑ.

Η ζωφόρος του Παρθενώνα μέχρι πριν από λίγα χρόνια ήταν γνωστή μόνο σε ελάχιστους ειδικούς, κλασικούς αρχαιολόγους. Στόχος του Τμήματος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Ακρόπολης υπήρξε από την αρχή του προγράμματος αυτού να τη μάθουν οι πάντες.

Κορνηλία Χατζησαλάνη
Αρχιτέκτων, Αρχαιολόγος

Ειρήνη Καϊμάρα, Ασημίνα Λεοντή
Αρχαιολόγοι